

Електронне "Державне управління: удосконалення та розвиток"
включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.12.2016 № 1604)
www.dy.nayka.com.ua | № 10 2018 р. | 31.10.2018

УДК 351

*В. В. Шпачук,
доктор наук з державного управління,
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
О. І. Дацій,
доктор економічних наук,
Міжрегіональна академія управління персоналом*

ПЕРІОДИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ УКРАЇНИ

*V. V. Shpachuk
Doctor of Science in Public Administration,
Taurida National University named after V.I. Vernadsky
O. I. Datsiy
Doctor of Economics,
Interregional Academy of Personnel Management*

PERIODIZATION OF THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF THE LEGAL BASIS OF PUBLIC ADMINISTRATION UKRAINE'S MARINE TRANSPORT

Морський транспортний комплекс є багатофункціональною структурою, що задовольняє потреби національної економіки у транспортному забезпеченні, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та реалізує зобов'язання України як морської держави. Морський транспорт, що обслуговується у морських портах, є одним з найдешевших та відносно екологічним у порівнянні з іншими видами транспорту, що робить його конкурентним всередині країни та зовні, для цілей внутрішньої та міжнародної торгівлі.

Розробка періодизації процесу становлення правової бази державного управління морським транспортом України дозволяє виявити еволюцію пріоритетів, підходів до формування засад державного управління, тенденції та закономірності державного управління морським транспортом протягом всього періоду незалежності України та на сучасному етапі розвитку. На основі ретроспективного аналізу процесу становлення правової бази державного управління морським транспортом України можуть бути встановлені напрями подальшого вдосконалення правової бази, які дозволять запобігти проблемам в діяльності морського транспорту та державних органів, які мають здійснювати управління вітчизняним морським транспортом.

З огляду на це, у статті представлено результати дослідження процесу становлення правової бази державного управління морським транспортом України з часу набуття Україною незалежності у 1991 році, визначено етапи даного процесу із виділенням основних особливостей кожного з них. Окремо в статті проаналізовано та виділено основні особливості законодавчих, нормативно-правових та інших актів, які стосуються процесу державного управління морським транспортом.

Marine transport complex is a multifunctional structure that meets the needs of the national economy in transport, contributes to the development of international trade and fulfills Ukraine's obligations as a maritime state. Maritime transport, served in seaports, is one of the cheapest and relatively environmentally friendly in comparison with other modes of transport, making it competitive both within and outside the country for domestic and international trade purposes.

The development of the periodization of the process of formation of the legal framework for the state management of maritime transport of Ukraine allows to identify the evolution of priorities, approaches to the formation of the principles of state governance, tendencies and patterns of state management by sea transport throughout the period of Ukraine's independence and at the present stage of development. On the basis of a retrospective analysis of the process of establishing a legal framework for the state management of maritime transport of Ukraine, directions for further improvement of the legal framework, which will prevent problems in the activities of maritime transport and state bodies that must manage domestic maritime transport, may be established.

In view of this, the article presents the results of the study of the process of formation of the legal framework for the state management of maritime transport of Ukraine since the independence of Ukraine in 1991, the stages of this process have been identified with the allocation of the main features of each of them. Separately the article analyzes and highlights the main features of legislative, regulatory, and other acts related to the process of state management of maritime transport, subjects and objects of the system of state management by sea transport of Ukraine.

Ключові слова: державне управління; морський транспорт; закон; постанова; етап.

Key words: public administration; maritime transport; law; regulation; stage.

Постановка проблеми. Україна є морською державою і тому, від того на скільки ефективно здійснюється державне управління морським транспортом, значною мірою залежить не лише ефективність функціонування самого морського транспорту, а й ефективність всієї вітчизняної транспортної системи та економіки, обороноздатність та національна безпека, адаптація транспортної системи та економіки України до економічного співробітництва у Європейському Союзі тощо. Саме це, вимагає наявності якісної правової бази державного управління морським транспортом України, що і спричинило необхідність поглибленого наукового розгляду вищезгаданих питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження різних аспектів державного управління морським транспортом здійснили такі науковці: В. Баришнікова, Н. Безгулая, Б. Буркинський, С. Горбаченко, М. Дергаусова, Ю. Драпайло, О. Дубинський, С. Заволока, С. Ільченко, О. Кібік, В. Ковалевич, В. Коваль, В. Котлубай, С. Крижанівський, І. Левицький, М. Матвієнко, В. Мірошко, О. Подцерковний, В. Покотілов, К. Трунін, Т. Цабієва, В. Щербина та інші.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження процесу становлення правової бази державного управління морським транспортом та її періодизація.

Виклад основного матеріалу. Процес становлення правової бази державного управління морським транспортом України розпочався з часу набуття незалежності Україною. Головним документом державного управління морським транспортом України є Конституція України. Серед статей Конституції, які стосуються окремих питань державного управління морським транспортом, функціонування морського транспорту та всього вітчизняного морегосподарського комплексу в частини об'єктів управління і об'єктів права власності слід виділити такі статті 13, 14, 19, 41, 42, 43, 55, 56, 85 тощо [2].

Одним з ключових законів, в якому визначаються основні засади державного регулювання в галузі транспорту і, зокрема морського транспорту є Закон України «Про транспорт», затверджений Постановою Верховної Ради України № 233/94-ВР від 10.11.1994 року. Серед основних надбань даного Закону слід виділити такі:

По-перше, Законом визначено єдину транспортну систему, до складу якої входить морський транспорт, як транспорт загального користування (ст. 21), а також ст. 24 визначено склад морського транспорту: підприємства морського транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, судна, судноремонтні заводи, морські шляхи получения, а також підприємства зв'язку, промислові, торговельні, будівельні і постачальницькі підприємства, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, фізичної культури, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу морського транспорту.

По-друге, визначено мету і завдання державного управління в галузі транспорту, в тому числі і морського. Так, згідно з ст. 3 Закону державне управління в галузі транспорту має забезпечувати:

- своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях та потреб оборони України;
- захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування;
- безпечне функціонування транспорту;
- додержання необхідних темпів і пропорцій розвитку національної транспортної системи;
- захист економічних інтересів України та законних інтересів підприємств і організацій транспорту та споживачів транспортних послуг;
- створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту;
- обмеження монополізму та розвиток конкуренції;
- координацію роботи різних видів транспорту;
- ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту;
- охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту.

По-третє, ст. 4 Закону визначено суб'єктів процесу державного управління: державне управління в галузі транспорту здійснюють центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури, місцеві Ради народних депутатів та інші спеціально уповноважені на те органи відповідно до їх компетенції. Окрім цього, ст. 13 даного Кодексу регулювались питання державного управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів [11].

Постановою ВР № 277/94-ВР від 09.12.1994 року було введено в дію Кодекс торговельного мореплавства України, ст. 3 якого регулює питання державного регулювання торговельного мореплавства:

- держава здійснює регулювання торговельного мореплавства через центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту, інші центральні органи виконавчої влади та національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту.

- центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту, в межах своїх повноважень за участю заінтересованих центральних органів виконавчої влади розробляє та затверджує нормативні документи з питань торговельного мореплавства, інструкції, правила перевезень вантажів, пасажирів, пошти і багажу, правила перевезень у прямому змішаному та прямому водному сполученні, які є обов'язковими для всіх юридичних та фізичних осіб.

Постановою Верховної Ради від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР було затверджено Водний кодекс України, завданням якого, згідно зі ст. 2 є Завданням водного законодавства є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обгрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування [1].

Закон України «Про транзит вантажів» від 20 жовтня 1999 року регулює засади організації та здійснення транзиту вантажів авіаційним, автомобільним, залізничним, морським і річковим транспортом через територію України. Згідно з ст. 10 регулювання діяльності спеціально уповноважених органів виконавчої влади, що проводять контроль транзитних вантажів, здійснює Кабінет Міністрів України, який визначає заходи щодо вдосконалення цього контролю відповідно до міжнародних стандартів та сприяння нарощуванню обсягів транзитних вантажів [9].

Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» від 6 квітня 2000 року регулює правові засади діяльності, пов'язаної з перевезенням небезпечних вантажів залізничним, морським, річковим, автомобільним та авіаційним транспортом [8].

В 2000 році Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову від 30 березня 2000 року, якою затверджено Положення про Державний департамент морського і річкового транспорту України (було скасовано Постановою КМУ № 227 від 05.03.2009). Зазначений Департамент було визнано урядовим органом державного управління в галузі морського і річкового транспорту, який діяв у складі Мінтрансв'язку і виконував наступні завдання:

- участь у межах компетенції у реалізації державної політики в галузі морського і річкового транспорту;
- забезпечення розвитку морського і річкового транспорту з метою задоволення потреб населення і суспільного виробництва у морських і річкових перевезеннях;
- здійснення державного контролю за додержанням суб'єктами господарювання, що виконують перевезення пасажирів та вантажів морським і річковим транспортом, вимог нормативно-правових актів, стандартів і правил, які регулюють перевезення пасажирів та вантажів морським і річковим транспортом;
- додержання вимог законодавства щодо забезпечення безпеки судноплавства [4].

В липні 2008 року було прийнято Стратегію розвитку морських портів України на період до 2015 року, затверджена Розпорядженням КМУ №1051-р від 16 липня 2008 р. Основним надбанням даної Стратегії є введення в правове поле таких термінів «морська галузь», «галузь торгового мореплавства», «галузь морського транспорту», «галузь морського і річкового транспорту», які є необхідними для якісного державного управління морським транспортом [14].

В 2009 році Постановою Кабінету Міністрів України №1307 від 7 жовтня 2009 року було затверджено Морську доктрину України на період до 2035 року, яка на думку фахівців, виявилася декларативним документом, не здатним надати належний імпульс розвитку морському транспорту як ефективному і конкурентному сектору економіки України [3].

Закон України «Про морські порти України» набув чинності 13 червня 2013 року. Цей закон покликаний почати реформування у сфері морегосподарського комплексу. Зокрема, в пояснювальній записці до законопроекту Міністерство інфраструктури відмітило, що закон «не лише встановлює нові правил поведінки суб'єктів портової діяльності, але і визначає конкретні заходи по реформуванню портової галузі України», має на меті регулювання стосунків, «пов'язаних з господарською діяльністю в морських портах України».

В ст. 13 цього Закону визначено основи державного регулювання діяльності в морському порту: державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту, національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, іншими центральними органами виконавчої влади в межах їх повноважень з метою забезпечення:

- 1) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян;
- 2) порядку в морському порту;
- 3) безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту;
- 4) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів;
- 5) належного утримання, ефективного управління та використання об'єктів портової інфраструктури державної власності;
- 6) створення рівних умов для провадження господарської діяльності у морському порту;
- 7) рівного доступу до послуг, що надаються в морському порту;
- 8) недопущення забруднення навколишнього природного середовища, дотримання вимог щодо використання та охорони водних об'єктів у межах території та акваторії морського порту [6].

В липні 2013 року Кабінетом Міністрів України було прийнято ряд важливих документів:

- на виконання статті 6 Закону України «Про морські порти України» Кабінет Міністрів України Постановою від 11 липня 2013 р. № 496 затвердив «Порядок ведення Реєстру морських портів України». Метою ведення Реєстру є забезпечення даними, необхідними для виконання завдань у сфері безпеки мореплавства, охорони навколишнього природного середовища, стратегічного розвитку морських портів, а також для здійснення державного нагляду (контролю) за об'єктами портової інфраструктури;

- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 548-р було затверджено Стратегію розвитку морських портів України на період до 2038 року [15]. Зазначена Стратегія визначає поняття морського транспортно-логістичного комплексу, її метою є визначення концептуальних засад формування державної політики планування та розвитку портової галузі, спрямованих на збільшення вантажообігу в морських портах, забезпечення потреб зовнішньої торгівлі країни у якісних морських перевезеннях, підвищення ефективності використання наявних потужностей в морських портах та збалансований розвиток нових із достатньою пропускну спроможністю наземної інфраструктури, покращення сервісу в морських портах та забезпечення оптимальної логістики вантажів.

10 вересня 2014 р. Постановою Кабінету Міністрів України № 442 шляхом злиття Державної інспекції з безпеки на морському та річковому транспорті, Державної інспекції з безпеки на наземному транспорті було утворено Державну службу України з безпеки на транспорті [7].

В червні 2015 року було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України» від 30.06.2015 № 460, якою Міністерство інфраструктури України визнано центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України, є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах автомобільного, залізничного, морського й річкового транспорту, надання послуг поштового зв'язку, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері авіаційного транспорту й використання повітряного простору України, розвитку, будівництва, реконструкції та модернізації інфраструктури авіаційного, морського й річкового транспорту, дорожнього господарства, навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства, з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському й річковому транспорті, а також державного нагляду (контролю) за безпекою на автомобільному транспорті загального користування, міському електричному, залізничному, морському й річковому транспорті (крім сфери безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства) [5].

В грудні цього ж року новоствореним Міністерством було затверджено Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року (наказ Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 року № 542). Зазначений Стратегічний план розвитку морського транспорту був спрямований на задоволення потреб національної економіки у транспортному забезпеченні і базувався на пріоритетах державної політики щодо морського транспорту, що визначені основними законодавчими та нормативно-правовими актами:

- Законом України «Про морські порти України»;

- Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015;

- Угодою про коаліцію депутатських фракцій «Європейська Україна»;

- Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, схваленою Постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII, та Планом заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 213;

- Транспортною стратегією України на період до 2020 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 року № 2174;

- Стратегією розвитку морських портів України на період до 2038 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 року № 548;

- Галузевою програмою забезпечення безпеки судноплавства на 2014-2018 роки, затвердженою наказом Міністерства інфраструктури України від 26 червня 2013 року № 426 (зі змінами).

Стратегічний план має на меті впровадження загальнодержавної політики реформ та застосування принципів доброго врядування, включаючи розвиток інституційної спроможності та електронного врядування, боротьбу з корупцією та прозорість. Для належного розвитку морського сектору протягом 2016 – 2020 років в Стратегічному плані виділено такі пріоритетні стратегічні напрями:

1. Реформування системи державного управління галузі.

2. Реалізація ефективних форм ДПП у портах та розбудова стратегічної портової інфраструктури.

3. Розвиток електронного співтовариства, спрощення контрольних процедур, створення сприятливих умов для бізнесу.

4. Підвищення рівня безпеки мореплавства, розвиток системи пошуку та рятування, охорони навколишнього природного середовища [13].

Постановою Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної служби морського та річкового транспорту України» від 6 вересня 2017 р. № 1095 було затверджено Положення про Державну службу морського та річкового транспорту України. Згідно з даними Положенням Державну службу морського та річкового транспорту України (Морська адміністрація) визнано центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра інфраструктури і який реалізує державну політику у сферах морського та річкового транспорту, торговельного мореплавства, судноплавства на внутрішніх водних шляхах, навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства, а також у сфері безпеки на морському та річковому транспорті (крім сфери безпеки мореплавства суден флоту рибної промисловості) [12].

Здійснений аналіз процесу становлення правової бази державного управління морським транспортом України дозволяє виділити такі етапи даного процесу з їх основними характерними рисами:

I етап – 1991-1998 роки – закладення підвалин засад державного управління морським транспортом України;

II етап – 1999-2007 роки – формування правової бази спеціалізованих питань діяльності морського транспорту;

III етап – 2008-2012 роки – затвердження перших стратегічних документів упаравління та розвитку морського транспорту України;

IV етап – 2013-2018 роки – активізація процесу формування та удосконалення засад державного управління та розитку морського транспорту.

Висновки. Таким чином, становлення правової бази державного управління морським транспортом України з 1991 року проходило в 4 етапи, у кожному з яких були свої пріоритети, відмінні проблеми та підходи до їх розв’язання, суб’єкти державного управління. Формування правової бази відбувалось хвилеобразно з піковою активністю, що мала місце в кожному з виділених нами періодів. Воно не було системним і залежало від вподобань та пріоритетів політичної сили, що преребувала у влади. Основні підвалини засад державного управління морським транспортом України були закладені у першому періоді, в інших періодах зміни правової бази стосувались переважно суб’єктів державного управління, доволі часто мали декларативний характер, визначені в них цілі та завдання не завжди виконувались.

Як результат, на сьогодні мають місце проблеми з адаптацією національного транспортного законодавства до вимог Європейського Союзу у транспортній сфері, що стримує розвиток вітчизняного морського транспорту.

Список використаних джерел.

1. Водний кодекс України [Текст] : текст зі змінами та доповненнями станом на 10 травня 2003 р. - Офіц. вид. - К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. - 131 с.

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 94. – Ст. 3216.

4. Положення про Державний департамент морського і річкового транспорту України: Постанова КМУ від 30 березня 2000 р. № 584 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-2000-%D0%BF>.
5. Про затвердження Положення про Міністерство інфраструктури України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF>
6. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. № 4709-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4709-17>
7. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Кабінет Міністрів України; Постанова від 10.09.2014 № 442. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>.
8. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 06.04.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1644-14>.
9. Про транзит вантажів: Закон України від 20.10.1999 № 1172-XIV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 51, ст.446.
10. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994. № 51. Ст. 446.
11. Про утворення Державної служби морського та річкового транспорту України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 вересня 2017 р. № 1095 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2017-%D0%BF>.
12. Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року: наказ Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 року № 542 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/documents/445.html>
13. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2015 року: Розпорядженням КМУ №1051-р від 16 липня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2008-%D1%80>.
14. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 548-р // Офіційний вісник України. –2013. – № 61. – Ст. 2194.

Referenses.

1. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), *Vodnyj kodeks Ukrainy [Water Code of Ukraine]*, Publishing House "In Yure", Kyiv, Ukraine.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 25 Sept 2018).
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), Resolution "Marine Doctrine of Ukraine until 2035", *Official Bulletin of Ukraine*, vol. 94, Art. 3216.
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2000), Resolution "Regulation on the State Department of Marine and River Transport of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-2000-%D0%BF> (Accessed 25 Sept 2018).
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "On Approval of the Regulation on the Ministry of Infrastructure of Ukraine", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-%D0%BF> (Accessed 25 Sept 2018).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), Law of Ukraine "About the sea ports of Ukraine", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4709-17> (Accessed 25 Sept 2018).
7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Regulation "On optimization of the system of central executive bodies", available at: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF> (Accessed 25 Sept 2018).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (2000), Law of Ukraine "On the Transport of Dangerous Goods", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1644-14> (Accessed 25 Sept 2018).
9. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), Law of Ukraine "On the transit of cargoes", *Information from the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*, vol. 51, p.446.
10. Verkhovna Rada of Ukraine (1994), Law of Ukraine "About transport", *Information from the Verkhovna Rada of Ukraine (BP)*, vol. 51, Art. 446.
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), Resolution "About formation of the State service of sea and river transport of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1095-2017-%D0%BF> (Accessed 25 Sept 2018).
12. Ministry of Infrastructure of Ukraine (2015), Order "Strategic plan for the development of maritime transport for the period up to 2020", available at: <https://mtu.gov.ua/documents/445.html> (Accessed 25 Sept 2018).
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008), Resolution "Strategy of development of seaports of Ukraine for the period till 2015", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2008-%D1%80> (Accessed 25 Sept 2018).
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), Resolution "Strategy of development of sea ports of Ukraine for the period up to 2038", *Official bulletin of Ukraine*, vol. 61, Art. 2194.